

# Spis treści

|                    |   |
|--------------------|---|
| <b>Wstęp</b> ..... | 9 |
|--------------------|---|

## Rozdział I

|                                                                                                   |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>Od rehabilitacji do aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnością</b> .....                 | 17 |
| 1.1. Istota niepełnosprawności w świetle badań naukowych .....                                    | 17 |
| 1.2. Definicje niepełnosprawności .....                                                           | 20 |
| 1.3. Wpływ rehabilitacji na proces wyrównywania szans osób niepełnosprawnych na rynku pracy ..... | 25 |
| 1.3.1. Stymulacja rozwoju zawodowego.....                                                         | 28 |
| 1.3.2. Formy aktywizacji w procesie rehabilitacji zawodowej .....                                 | 34 |
| 1.3.3. Rodzaje niepełnosprawności a kompetencje zawodowe.....                                     | 36 |
| 1.3.4. Praca i rodzina w życiu osoby z niepełnosprawnością ..                                     | 42 |
| 1.4. Teoretyczne podstawy analizy rynku pracy osób z niepełnosprawnością .....                    | 48 |
| 1.5. Konkluzje .....                                                                              | 61 |

## Rozdział II

|                                                                                                                          |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych w kontekście prawodawstwa polskiego i Unii Europejskiej</b> .....         | 65  |
| 2.1. Status prawny osoby niepełnosprawnej jako pracownika w aktach prawnych Unii Europejskiej.....                       | 66  |
| 2.2. Uprawnienia niepełnosprawnego pracownika (stan prawny na dzień 31.12.2016) .....                                    | 84  |
| 2.3. Wsparcie pracodawców zatrudniających niepełnosprawnych pracowników w Polsce (stan prawny na dzień 31.12.2016)...    | 86  |
| 2.4. Wsparcie dla osób niepełnosprawnych wchodzących i powracających na rynek pracy (stan prawny na dzień 31.12.2016) .. | 98  |
| 2.5. Konkluzje .....                                                                                                     | 104 |

## Rozdział III

|                                                                                                     |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych w Polsce. ....</b>                                     | <b>107</b> |
| 3.1. Uwagi metodologiczne .....                                                                     | 109        |
| 3.2. Analiza zmian aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych w Polsce w latach 2002–2016 .....    | 112        |
| 3.2.1. Aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych w Polsce ogółem .....                              | 112        |
| 3.2.2. Aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych w Polsce według cech demograficznych .....         | 117        |
| 3.2.3. Aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych w Polsce według grup schorzeń .....                | 123        |
| 3.2.4. Aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych w Polsce według cech społeczno-ekonomicznych ..... | 129        |
| 3.3. Bezrobocie wśród osób niepełnosprawnych w Polsce .....                                         | 133        |
| 3.3.1. Status niepełnosprawnej osoby bezrobotnej oraz poszukującej pracy .....                      | 134        |
| 3.3.2. Analiza populacji niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy .....                 | 136        |
| 3.4. Bierność zawodowa osób niepełnosprawnych w Polsce .....                                        | 143        |
| 3.5. Konkluzje .....                                                                                | 150        |

## Rozdział IV

|                                                                                                                       |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Sytuacja osób z niepełnosprawnością na rynku pracy w Polsce – wyniki badania ankietowego .....</b>                 | <b>155</b> |
| 4.1. Założenia badawcze .....                                                                                         | 155        |
| 4.2. Charakterystyka kwestionariusza i metod analitycznych. ....                                                      | 156        |
| 4.3. Charakterystyka próby badawczej na podstawie danych z metody .....                                               | 159        |
| 4.3.1. Dane demograficzne .....                                                                                       | 159        |
| 4.3.2. Rodzaje i stopień niepełnosprawności .....                                                                     | 160        |
| 4.4. Sytuacja osób z niepełnosprawnością na rynku pracy w Polsce .....                                                | 163        |
| 4.4.1. Aktywność zawodowa respondentów .....                                                                          | 163        |
| 4.4.2. Aktywność zawodowa osób pracujących .....                                                                      | 165        |
| 4.4.3. Aktywność zawodowa osób niepracujących .....                                                                   | 169        |
| 4.4.4. Migracja zarobkowa .....                                                                                       | 172        |
| 4.4.5. Gospodarstwo domowe osoby z niepełnosprawnością .....                                                          | 173        |
| 4.4.6. Przejawy dyskryminacji wobec osób z niepełnosprawnością .....                                                  | 175        |
| 4.4.7. Osoby z niepełnosprawnością na rynku pracy – analiza korelacji .....                                           | 176        |
| 4.5. Konkluzje – Sylwetka osoby z niepełnosprawnością na rynku pracy w Polsce – wybrane aspekty z wyników badań ..... | 182        |

## Rozdział V

|                                                                                                            |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Modele pomocy osobom niepełnosprawnym w Polsce i wybranych krajach UE – dobre praktyki</b> .....        | 185 |
| 5.1. Determinanty aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych w Polsce .....                               | 186 |
| 5.2. Modelowe wsparcie dla osób z niepełnosprawnością w procesie aktywizacji zawodowej w Polsce .....      | 189 |
| 5.2.1. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych na chronionym rynku pracy .....                         | 189 |
| 5.2.2. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy .....                           | 200 |
| 5.2.3. Instytucje aktywizujące i wspomagające zatrudnienie osób niepełnosprawnych .....                    | 205 |
| 5.3. Efekty rzeczywistych form pomocy osobom niepełnosprawnym realizowane w Polsce .....                   | 210 |
| 5.3.1. Dobre praktyki realizowane w ramach instytucji. ....                                                | 210 |
| 5.3.2. Dobre praktyki realizowane na chronionym rynku pracy .....                                          | 216 |
| 5.3.3. Dobre praktyki realizowane na otwartym rynku pracy .....                                            | 219 |
| 5.4. Sposoby i warunki poprawy położenia osób niepełnosprawnych w wybranych krajach UE. ....               | 221 |
| 5.4.1. Model opiekuńczy .....                                                                              | 221 |
| 5.4.2. Model liberalny .....                                                                               | 231 |
| 5.5. Konkluzje dla polityki społecznej realizowanej w Polsce w kontekście osób z niepełnosprawnością ..... | 238 |
| <b>Wnioski końcowe</b> .....                                                                               | 245 |
| <b>Bibliografia</b> .....                                                                                  | 257 |
| <b>Summary</b> .....                                                                                       | 277 |
| <b>Załącznik I</b> .....                                                                                   | 281 |
| <b>Załącznik II</b> .....                                                                                  | 285 |
| <b>Załącznik III</b> .....                                                                                 | 293 |
| <b>Spis tabel</b> .....                                                                                    | 307 |
| <b>Od Redakcji</b> .....                                                                                   | 311 |